

Eva Kambskard

Pædagogisk konsulent, Københavns Amt.

National koordinator for Den Europæiske Sprogportfolio.

eva@ackbh.dk

Min første Sprogportfolio

Det europæiske Sprogår 2001 holdt sin afslutningskonference i Bruxelles. Der blev ved den lejlighed gjort status over årets gang, underskrevet hensigtserklæringer om 'Mødermål + 2' (dvs. to fremmedsprog) og sidst men ikke mindst blev der opfordret til, at man i de europæiske lande arbejdede videre med sprogårets to store hovedprojekter: Den europæiske referenceramme for Sprog (*Common European Framework for Language - CEF*) og Den Europæiske Sprogportfolio (DES / *European Language Portfolio - ELP*).¹

Den europæiske Sprogportfolio

Sprogportfolioen er en fælles europæisk nyskabelse². Det drejer sig om en 'mappe' - en sprogportfolio, hvori borgere i alle aldre og med forskellig baggrund i hele Europa kan registrere deres sproglige kvalifikationer, erfaringer med egen sprogtilegnelse og møde med de fremmede sprogs kulturer i bred forstand. Sprogportfolioen er et personligt dokument bestående af tre dele, som indehaveren selv ajourfører, når der er sket en udvikling:

- **Et sprogpas**, hvori de sproglige kvalifikationer og færdigheder (formelle og uformelle) kan registreres på en måde, som er genkendelig på europæisk plan. Dette pas har et fælles lay-out, og er genkendeligt på linie med det auberginefarvede rejsepas.
- **En sprogbioграфи**: En sproglig og kulturel selvbiografi, hvor indehaveren løbende registrerer og beskriver sine kundskaber i og erfaringer med at lære sprog, kombineret med en beskrivelse af diverse sprogekulturelle oplevelser.
- **Et dossier**, der indeholder konkrete eksempler på indehaverens eget sproglige niveau/arbejde.

Nationale Fælles Mål, Referenceramme og Sprogportfolio - er der en sammenhæng?

Det sprogsyn, der ligger til grund for Sprogportfolioen, genfinder vi i høj grad inden for fremmedsprogundervisningen i dagens Danmark, både pædagogisk og didaktisk. Tanker om elevautonomi, kommunikativ sprogundervisning, elevens bevidsthed om egen læring samt det at gemme de bedste produkter i en portfolio passer fint ind i den fremmedsprogspædagogiske tankegang, vi i forvejen arbejder med i Danmark.

Der er en tæt forbindelse mellem de beskrivelser af sprogindlæring, vi kan læse i beskrivelserne af bindende trinmål og nationale slutmål og beskrivelserne af de kommunikative kompetencer i referencerammen og selvevaluerings-skalaen i Sprogportfolioen. Der er ingen tvivl om, at de personer, der herhjemme har arbejdet med indhold og formuleringer i de nye faghæfter med rette har været inspireret af det store videnskabelige arbejde, der ligger forud for det fælleseuropæiske projekt. I praksis betyder det, at vi som undervisere nu har fået nogle brugbare værktøjer, vi i skolesammenhæng kan bruge i beskrivelsen af fremmedsprogsindlæring og -undervisning, således at målene i skolesammenhæng bliver klare og gennemskuelige for både elever og forældre. Sprogportfolioen har altså både en pædagogisk og en rapporterende funktion; der lægges også her op til samtaler om, hvordan den enkelte elev lærer bedst, når bestemte mål skal nås.

Hvordan griber vi det an i Danmark?

Danmark har siddet på tilskuerpladserne i nogle år og set på, mens de andre lande har frembragt en lang række europæiske sprogportfolier til mange forskellige målgrupper og i mange forskellige udformninger. Der har ikke centralt været kræfter til at sætte et indledende arbejde i gang, selv om vi genfinder mange af elementerne fra Sprogportfolioen i gængse nye undervisningsmaterialer, hvor ordet portfolio, kommunikative kompetencer og evaluering går igen. Men det er vigtigt for vores unge - og for resten af befolkningen for den sags skyld - at vi også i Danmark udvikler vores bud på europæiske sprogportfolier, der kan blive godkendt, således at også danskere under job- og uddannelsessøgning i udlandet har mulighed for at fremvise et internationalt anerkendt dokument med officiel og uofficiel registrering af deres sproglige kompetencer. En vigtig pointe er, at man i sin Sprogportfolio også kan markere, hvis man har et andet modersmål end dansk, f.eks. tyrkisk eller færøsk, som ellers ikke bliver synligt i almindelige uddannelsespapirer.

Min første Sprogportfolio - et pilotprojekt

Nu er startskuddet imidlertid også gået herhjemme med igangsættelsen af pilotprojektet 'Min første Sprogportfolio'. Sidste efterår blev der nedsat en lille styregruppe bestående af en konsulent fra Den internationale Enhed i ministeriet og fagkonsulenterne i sprog på grundskoleniveau for Undervisningsministeriet, den nationale koordinator for Den Europæiske Sprogportfolio samt repræsentanter for Amtscentrene i Danmark. To amtscenterkonsulenter Hanne Thomsen fra AUC i Roskilde og undertegnede fra AUC, Københavns Amt har udviklet selve materialet 'Min første Sprogportfolio' og den tilhørende 'Lærervejledning'. Målgruppen er elever i 3. eller 4. klasse, der skal til at lære engelsk. Arbejdet i klassen tager sit udgangspunkt i erfaringer med at lære dansk, og for de klasser, hvor der er elever med et andet modersmål, vil disse elevers erfaringer være

berigende for diskussionen. Der sættes således fokus på, hvad det at lære sprog generelt er for noget og hvilke nye vinduer, det åbner.

Materialet følger eleverne, indtil de skal i gang med andet fremmedsprog senere i skoleforløbet. Det er tænkt som oplæg til samtalen i klasserne, om det at lære sprog; hvad skal der læres? - hvorfor? - og hvordan kan det gribes an? Materialet lægger ligeledes op til, at eleven aktivt forholder sig til eget arbejde med sprog i og uden for skolen. Det er anvendeligt fra de allerførste engelsktimer og kan tages frem med bestemte mellemrum i de første år med fremmedsprog, når det passer ind i klassens rytme. Det er tænkt som et hjælpemiddel til målsætning og evaluering til brug i klassen, hvor det så eventuelt kan blive afløst af 'Min anden Sprogportfolio', der kunne dukke op i forbindelse med, at eleverne skal til at lære andet fremmedsprog tysk/fransk.

Hvad indeholder Min første Sprogportfolio?

Materialet, der skal foldes to gange efter at det lille pas er blevet revet af i den stiplede linie, indeholder de tre elementer, som en europæisk Sprogportfolio skal bestå af:

- **Sprogpasset** er her et lille, børnevenligt foldepas, der dels indeholder et redskab, hvormed både elev og lærer visuelt kan markere elevens sprogprofil, dels et kort over landene, der er tilsluttet Europarådet, hvorpå eleverne kan markere de steder, de har familie, har besøgt eller har haft kontakt med på anden vis.
- **Sprogbiografiens** elementer er at finde i resten af materialet, hvori vi har søgt at kombinere vore natio-

nale trinmål inden for de fire centrale kundskabs- og færdighedsområder med de deskriptorer, man arbejder med i referencerammen. Forsiden giver et første indtryk af materialet og sætter eleven på sporet af, hvad materialet skal bruges til: at tænke over og tale om det nye spændende i at lære sprog sammen - og til at skabe sig overblik over, hvor man befinder sig i denne 'langvarige' proces.

I sprogportfoliens centrale del er der fire scenarier om det at kunne bruge fremmedsprog og at møde nye mennesker - og trinmål for de *kommunikative færdigheder* for 1. og 2. trin engelsk. Scenarierne lægger naturligt op til tilbagevendende samtaler mellem eleverne, læreren og forældrene om det at lære sprog. Samtaler på dansk, på dansk-engelsk og senere på engelsk. I fire felter er i forskellige farver angivet, hvad eleverne skal kunne. Til hvert mål hører en farvet ring, som eleven kan sætte kryds/dato/klistermærke eller lignende i, når hun/han vil lægge et produkt i sit personlige dossier som dokumentation for og illustration af, på hvilket niveau målet er nået.

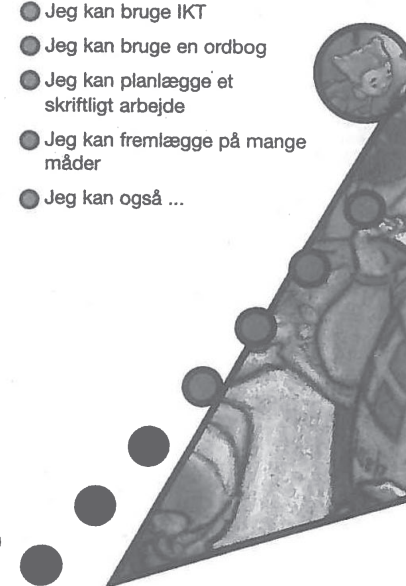
Om at lære sprog:

- Jeg tør kaste mig ud i at lære engelsk sammen med andre
- Jeg lærer engelsk også uden for skolen
- Jeg kan bruge kropssprog og mimik, omskrive og bede om hjælp, når det er nødvendigt
- Jeg gætter, når jeg læser og lytter
- Jeg kan også ...

- Jeg kan læse på flere måder, fx efter detaljer eller efter hovedindhold
- Jeg kan bruge IKT
- Jeg kan bruge en ordbog
- Jeg kan planlægge et skriftligt arbejde
- Jeg kan fremlægge på mange måder
- Jeg kan også ...

Om andre kulturer:

- Jeg ved noget om børn i Storbritannien og USA
- Jeg kan tale med om børn og unge i engelsktalende lande
- Jeg kan anvende engelsk til at komme i kontakt med andre i verden
- Jeg kan også ...

I materialet er der også sat fokus på de øvrige CKF-områder: 'Om sproget' (*sprog og sprogbrug*), 'om at lære sprog' (*sprogtilægnelse*) og 'om at møde nye mennesker' (*kultur- og samfundsforhold*). Også her lægges der op til, at eleven markerer i den farvede ring, når et mål er nået og han/hun har lagt et produkt i sit personlige dossier. I forbindelse med alle trinmålene er der inden for de 4 CKF-områder felter med 'Jeg kan også...', hvor eleven selv har mulighed for at formulere yderligere og måske mere specifikke færdigheder, som lige lige netop hun eller han har opnået i forbindelse med sprogindlæringen.

Materialets bagside sætter fokus på eleven selv og de kommunikative og interkulturelle kompetencer, han/hun har opnået eller opnår som barn i en familie i en bestemt kontekst. Også disse kompetencer kan inddrages og synliggøres i elevens personlige dossier - og dermed være med til at styrke elevens billede af sig selv, som 'aktør i sit eget fremmedsprogprojekt'.

- **Dossieret** kommer således til at indeholde de produkter, der kommer ud af arbejdet med de forskellige elementer i materialet, og de vil løbende blive suppleret hver gang eleven har forbedret sin kompetence inden for det samme område. Rent praktisk kan dossieret være en kasse, et ringbind med plastlommer eller hvad man finder på i klassen.

Projektets organisering

Materialet blev præsenteret ved det årlige konsulenttræf i april 2004, hvor alle sprogkonsulenter fra hele landet mødes. Dernæst er pilotprojektets 15.000 eksemplarer blevet fordelt ligeligt mellem amterne, og i den mellemliggende periode er der blevet afholdt informationsmøder på amtscentrene rundt om i landet, hvor materialet og dets anvendelsesmuligheder er blevet præsenteret for lærerne.

De lærere, der har deltaget i et informationsmøde og som underviser i en 3. eller 4. klasse i engelsk, har så efterfølgende kunnet melde sig til projektet og fået udleveret eksemplarer af materialet svarende til antal elever i klassen, kvit og frit. Det eneste, lærerne forpligter sig til, er at deltage i en evaluering, hvor de ca. en gang årligt de næste tre år skal melde tilbage om deres erfaringer med brugen af 'Min første Sprogportfolio'. Denne evaluering forestiller vi os skal foregå elektronisk. I skrivende stund melder allerede flere af amterne helt udsolgt, så det lader til at projektet som helhed har virket motiverende for underviserne.

'Min første Sprogportfolio' er elevens 'personlige ejendom'. Eleven skal passe på den og gemme den i flere år. Efterhånden vil der tegnes et unikt og personligt billede af eleven og hans/hendes udvikling af kommunikative og interkulturelle kompetencer på givne tidspunkter. Et billede, som eleven selv tegner primært. Dette billede er udgangspunktet for evalueringen af læringen, og det kan give såvel eleven som læreren og de øvrige elever værdifulde tilbagemeldinger om, hvilke vilkår eleven/eleverne har for at lære i netop denne klasse, og hvilke nye muligheder, der kunne være.

Den nærmeste fremtid

Styregruppen vil følge pilotprojektet Min første Sprogportfolio på nært hold. I evalueringen håber vi på tilbagemeldinger, der eventuelt vil medføre mindre revisioner og forbedringer af materialet. Med disse overvejelser vil materialet blive sendt til Europarådets *Validation Committee* med ønsket om at få lov til at sætte det officielle stempel ind i Sprogpasset i næste oplag. Hvordan næste oplag af 'Min første Sprogportfolio' skal finansieres, er endnu ikke fastlagt, men mange lærere har allerede udtrykt ønske om også at kunne bruge den med kommende klasser.

Noter

1 Referencerammen beskriver de kommunikative kompetencer sammenskrevet i seks niveauer med A1 som det laveste, efterfulgt af A2, B1, B2, C1 og afsluttende med C2 som det højeste niveau for ethvert sprog, der læres som fremmedsprog. Disse overordnede beskrivelser bygger på tusinde og atter tusinde af deskriptorer af sprog, en gigantisk "sprogbank", som man kan dykke ned i, når man skal i gang med at udvikle metoder og materialer m.m. til fremmedsprogsundervisningen. Se Skema 1.

2 Se David Littles artikel i dette nummer af Sprogforum.

DIALANG • www.dialang.org

DIALANG er et fælles web-baseret diagnostisk testsystem, som er resultatet af et samarbejde mellem en række europæiske universiteter med økonomisk støtte fra EU. Via DIALANG's hjemmeside www.dialang.org kan man teste lytte-, læse- og skrivefærdigheder på 14 europæiske sprog, herunder også dansk. DIALANG prøver at kombinere det nyeste inden for diagnostisk testteori og implementeringen heraf med de nyeste teknologiske muligheder. Det er åbent tilgængeligt på internettet og gør det muligt for enhver at teste sin viden og sine færdigheder, hvad enten de er lært inden for eller uden for det formelle uddannelsessystem.

Skema 1 Den europæiske Sprogportfolio

Referenceramme

Uafhængig bruger Mastery	C2	Kan uden besvær forstå næsten alt hvad han/hun læser eller hører. Kan opsummere informationer og argumenter fra både mundtlige og skrevne kilder og gengive disse på en sammenhængende måde. Kan udtrykke sig spontant, meget flydende og præcist, med evne til at gennemskue betydningsnuancer selv i komplekse sammenhænge.
	C1	Kan forstå og gennemskue et bredt udvalg af længere, krævende tekster. Kan udtrykke sig flydende og spontant uden alt for synligt at lede efter ordene. Kan bruge sproget effektivt og nuanceret i såvel sociale, som studiemæssige og professionelle sammenhænge. Kan udtrykke sig klart og velstruktureret om komplekse emner, samt benytte sproglige redskaber, der sikrer sammenhæng og overblik i det han/hun vil udtrykke.
Selvstændig bruger Vantage	B2	Kan forstå hovedpunkterne i en kompleks tekst om både konkrete og abstrakte emner, herunder faglige diskussioner inden for et for ham/hende kendt fagområde. Kan indgå i samtale med 'native speakers' med så meget fluency og spontanitet, at samtalen ikke bliver anstrengende for nogen af parterne. Kan udtrykke sig klart og detaljeret om en bred vifte af emner, fremsætte sin mening om dagsaktuelle begivenheder samt udtrykke fordele og ulemper, når han/hun skal forholde sig til forskellige problemstillinger.
	B1	Kan forstå hovedpunkterne i en klar fremstilling om dagligdags forhold, som man støder på i forbindelse med arbejde, skole, fritidsaktiviteter, mv. Kan håndtere de fleste situationer, som kan forudses i forbindelse med at rejse i et land, hvor sproget tales. Kan producere en enkel, sammenhængende tekst om dagligdags emner, og emner som har han/hendes specielle interesse. Kan redegøre for en oplevelse, en begivenhed, for personlige drømme og mål, samt kort fremføre begrundelser og forklaringer i forbindelse med et personligt projekt.
Basis bruger Waystage	A2	Kan forstå sætninger og ofte anvendte udtryk, der omhandler vigtige, relevante dagligdags områder f.eks. basale oplysninger om sig selv og sin familie, om indkøb, omgivelser og arbejde. Kan kommunikere om enkle og dagligdags emner, der kun kræver en enkel og direkte udveksling af information. Kan med enkle udtryk beskrive hans/hendes baggrund og nærmiljø samt udtrykke umiddelbare behov.
	A1	Kan forstå og bruge almindelige, enkle dagligdags udtryk til at få opfyldt helt konkrete kommunikationsbehov. Kan præsentere sig selv eller andre, kan både stille og besvare spørgsmål om personlige forhold, som f.eks. hvor han/hun bor, mennesker han/hun kender eller ting, som han/hun har. Kan indgå i en enkel samtale, hvis den anden part taler langsomt og tydeligt og er indstillet på at hjælpe.
Breakthrough		

Oversættelse ved Eva Kambskard

Selvevalueringsskala

Udviklet for dansk af Eva Kambskard

	A1	A2	B1
Lytte	Jeg kan forstå meget enkle ytringer om mig selv, mennesker jeg kender og ting omkring mig, når folk taler langsomt og tydeligt.	Jeg kan forstå de mest almindelige ord og udtryk for ting, der er vigtige for mig, f.eks. oplysninger om mig selv, om min familie, om indkøb, mit nærmiljø og mit arbejde. Jeg kan forstå hovedindholdet i korte og klare beskeder og meddelelser.	Jeg kan forstå hovedindholdet når der er tale om dagligdags emner som f.eks. arbejde, skole, fritid etc. og sproget er klart og præcist. Jeg kan forstå hovedindholdet i radio- og tv-udsendelser, der berører aktuelle emner eller emner, der har min personlige interesse, hvis der tales relativt langsomt og tydeligt.
Læse	Jeg kan forstå dagligdags navne, ord og meget enkle sætninger, f.eks. i annoncer, på opslag og plakater eller i brochurer.	Jeg kan læse meget korte og enkle tekster. Jeg kan finde bestemte oplysninger, jeg leder efter i dagligdags tekster såsom reklamer, brochurer, spisekort og fartplaner, og jeg kan forstå korte, enkle personlige breve.	Jeg kan forstå tekster, der er skrevet i et dagligdags sprog eller relaterer sig til mit arbejde. Jeg kan forstå indholdet af personlige breve, hvor afsenderen beskriver sine oplevelser, følelser og ønsker.
Samtale	Jeg kan føre enkle samtaler hvis min samtalepartner er indstillet på at gentage eller at omformulere sine sætninger og tale langsommere, samt hjælpe mig med at formulere det, jeg prøver på at sige. Jeg kan stille og besvare enkle spørgsmål omkring dagligdags emner.	Jeg kan deltage i samtale om enkle hverdagssituationer, der kun lægger op til en udveksling af informationer. Jeg kan deltage i en kort meningsudveksling, skønt jeg normalt endnu ikke forstår nok til at kunne udbyde samtalen.	Jeg kan klare de fleste situationer, der opstår ved rejse i lande eller områder, hvor sproget tales. Jeg kan uforberedt indgå i en samtale om emner af personlig interesse eller generelle hverdagsemner som f.eks. familie, fritid, arbejde, rejse og aktuelle begivenheder.
Redegøre	Jeg kan med enkle sætninger og et begrænset ordforråd beskrive, hvor jeg bor, og fortælle om folk, jeg kender.	Jeg kan bruge en række udtryk og enkle vendinger til at beskrive min familie og andre omkring mig, min dagligdag, min uddannelsesmæssige baggrund og mit arbejde – nu eller tidligere.	Jeg kan bruge udtryk og vendinger til at redegøre for oplevelser, mine drømme, håb og forventninger. Jeg kan kort forklare og begrunde mine meninger og planer. Jeg kan fortælle en historie, give et resume af en bog eller af en film og beskrive mine indtryk af dem.
Skrive	Jeg kan skrive korte, enkle postkort, f.eks. sende feriehilsner. Jeg kan udfylde formularer med personlige oplysninger, f.eks. skrive navn, nationalitet og adresse på en hotelregistrering.	Jeg kan skrive korte, enkle notater og beskeder. Jeg kan skrive et meget enkelt, personligt brev, f.eks. et takkebrev.	Jeg kan skrive en enkel og sammenhængende tekst om dagligdags temaer eller om emner, som interesserer mig personligt. Jeg kan skrive personlige breve, hvor jeg beskriver oplevelser og indtryk.

B2**C1****C2**

Lytte	Jeg kan forstå længere sammenhængende tale og foredrag og kan følge med i en indviklet ordveksling, forudsat at jeg har rimelig indsigt i emnet. Jeg kan forstå de fleste nyhedsudsendelser på tv. Jeg kan forstå de fleste film, hvor sproget forekommer i en standard version.	Jeg kan forstå et langt foredrag, selv når det ikke er klart struktureret, og ideer og tanker ikke udtrykkes direkte. Jeg kan forstå tv-udsendelser og film uden større besvær.	Jeg kan forstå alle former for talesprog, både når jeg hører det i direkte kommunikation, og når jeg hører det i medierne. Jeg kan også forstå en indfødt, der taler hurtigt, hvis jeg har haft tid til at vænne mig til vedkommendes måde at tale på.
Læse	Jeg kan læse artikler og rapporter om aktuelle emner i hvilke forfatteren indtager en bestemt holdning til et problem eller udtrykker et bestemt synspunkt. Jeg kan forstå de fleste moderne noveller og lettilgængelige romaner.	Jeg kan forstå lange og indviklede sagprosattekster og litterære tekster og opfatte forskelle i stil. Jeg kan forstå fagsprog i artikler og tekniske instruktioner, også når det ikke er inden for mit fagområde.	Jeg kan uden problemer læse næsten alle former for tekster, også abstrakte tekster der indeholder svære ord og sætningsstrukturer, f.eks. manualer, sagprosa og litterære tekster.
Samtale	Jeg kan samtale og diskutere så tilpas flydende og frit, at jeg forholdsvis utvungent kan føre en samtale med 'native speakers' Jeg kan tage aktivt del i diskussioner om dagligdags emner, samt forklare og forsvare mine synspunkter.	Jeg kan udtrykke mig flydende og spontant uden alt for tydeligt at lede efter ordene. Jeg kan bruge sproget fleksibelt og effektivt i sociale og arbejdsmæssige situationer. Jeg kan forholdsvis præcist udtrykke mine synspunkter og ideer på en måde, der er tilpasset efter, hvilken person, jeg taler med.	Jeg kan uden anstrengelse tage del i hvilken som helst samtale og diskussion og vælge det passende ordforråd og udtryk. Jeg kan udtrykke mig flydende og nuanceret med en stor grad af præcision. Hvis jeg alligevel har problemer, kan jeg med omformuleringer klare mig så godt, at min samtalepartner næppe lægger mærke til det.
Redegøre	Jeg kan klart og detaljeret redegøre for forhold vedrørende mine interesse- og erfaringsområder. Jeg kan fremlægge et synspunkt om et aktuelt emne og angive fordele og ulemper ved forskellige løsningsmuligheder.	Jeg kan klart og detaljeret redegøre for komplekse emner med forgrenede problemfelter. Jeg kan fremføre specielle problemfelter samt afrunde fremstillingen med en konklusion.	Jeg kan fremføre en klar og flydende redegørelse eller argumentation med et sprog, som passer til situationen i stil og niveau. Jeg kan redegøre med en effektiv, logisk struktur, som hjælper modtageren med at lægge mærke til og huske vigtige punkter.
Skrive	Jeg kan skrive klare og detaljerede tekster om en lang række emner der interesserer mig. Jeg kan skrive en opgave eller en rapport hvor jeg formidler oplysninger og argumenterer for eller imod et bestemt synspunkt. Jeg kan skrive breve hvor jeg giver udtryk for hændelsers og oplevelsers betydning for mig personligt.	Jeg kan skrive en klar og velstruktureret tekst, hvori jeg kan udtrykke mine synspunkter i detaljer. Jeg kan skrive om indviklede emner i et brev, en opgave eller en rapport og fremhæve det, jeg mener er det væsentligste indhold. Jeg kan skrive tekster i forskellige genrer, tilpasset modtageren.	Jeg kan skrive klart og flydende i en stil, der er tilpasset formålet. Jeg kan skrive indviklede breve, rapporter eller artikler på en sådan måde, at det hjælper læseren til at lægge mærke til og huske vigtige punkter. Jeg kan skrive sammenfatninger og anmeldelser af faglige eller litterære tekster.